

SELETUSKIRI

Haridus- ja teadusministri 5. augusti 2015. a käskkirja nr 316 „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ elluviimiseks“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Käskkirja eelnõuga (edaspidi eelnõu) muudetakse haridus- ja teadusministri 5. augusti 2015. a käskkirja nr 316 (muudetud haridus- ja teadusministri 16. veebruari 2016. a käskkirjaga nr 39, 14. veebruari 2017. a käskkirjaga nr 50 ja 9. augusti 2017 a. käskkirjaga nr 206) „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ elluviimiseks“.

Eelnõuga viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ prioriteetse suuna nr. 1 “Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul” EL vahendite kasutamise eesmärgi nr. 5 “Õpe kutse- ja kõrghariduses on suuremas vastavuses tööturu vajadustega ning toetab ettevõtlikkust” meetme “Õppe seostamine tööturu vajadustega” tegevuse 1.5.2 „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ eesmärgi ja tulemusi.

Käskkirja muudatus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 16 lõike 1 alusel.

Käskkirja muutmise peamiseks eesmärgiks on uute ühikuhindade kehtestamine seoses kutsehariduse siseriikliku rahastuse muutmisega.

Käskkirja ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse osakonna peaekspert Karin Ruul (735 4099, karin.ruul@hm.ee), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (735 0279, inge.oopkaup@hm.ee) ja õigusosakonna asejuhataja Marko Jaeger (735 4063, marko.jaeger@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1 Käskkirja eelnõu **lisas 1** tehakse alljärgnevad muudatused:

1. **Punktides 2 ja 3** on muudetud SA Innove agentuuride nimetused, seoses SA Innove struktuurimuudatusega.
2. **Punktis 4.2.4** on muudetud juhtnõukogus kooskõlastatava hangete plaanis olevate hangete maksumuse määra. Lähtuvalt SA Innove hankekorrast on elluviija kohustatud oma hangete plaani lisama hanked, mille maksumus on 15 000 eurot ja enam. Muudatus on vajalik elluviija halduskoormuse vähendamiseks.
3. Lisatud on **punkt 5.4**, milles kehtestatakse tegevuses 8.6 „Täiendavate töökohapõhise õppe õppekohtade loomine“ kutseõppe tasemeõppe töökohapõhise õppe õppekulude standardiseeritud ühikuhindade alusel (lisa 3) rahastamise algus. Kutseõppeasutustel on võimalik 1. märtsiks esitada täiendavate töökohapõhise õppekohtade taotlusi ja seda loetakse antud kontekstis 1. märtsist alustatud tegevuseks.
4. **Punkti 8.1** on lisatud võimalus, et praktika ja töökohapõhise õppe juhendajate koolitustele saab kaasata ettevõttepoolseid praktika ja töökohapõhise õppe juhendajaid. Eraldi koolitusi ainult ettevõttepoolsetele juhendajatele ei korraldata. Muudatus on vajalik tulemusnäitaja „praktikajuhendamise koolitustel osalenud juhendajate arv“ täitmise parandamiseks. Samuti tõstab ettevõtte- ja koolipoolsete praktikajuhendajate ühes grupis koolitamine koolituste ja praktika kvaliteeti.

5. **Punktis 8.4** on muudetud praktika sõidu- ja majutustoetuste hindamise tähtaega, kuna 2017 aastal polnud piisavalt andmeid analüüsi läbiviimiseks.
6. **Punkt 8.6** on viidud vastavusse eelnõu lisas 3 kehtestatava ühikuhinna põhimõtetega.
7. **Punktis 11** on muudetud tulemusnäitajate esitamise sagedust.
8. **Punkti 12** on muudetud järgnevalt (tabel 1):
 - a. suurendatakse toetatavas tegevuses 8.1 partnerite muud kulu 215 000 eurot ja vähendatakse samas summas elluviija muud kulu. Toetatava tegevuse raames korraldavad praktika- ja töökohapõhise õppe alaseid koolitusi partnerid ning seoses tehnilise veaga ei olnud neile eelarvet planeeritud.
 - b. suurendatakse toetatava tegevuses 8.1 elluviija personalikulu 39 100 eurot ja sellega kaasnevat kaudset kulu elluviija muu kulu arvelt. Muutus on vajalik seoses arendustegevuste ümberkorraldustega. Toetatava tegevuse eelarve ei muutu.
 - c. toetatavas tegevuses 8.8 suurendatakse elluviija muud kulu 40 000 eurot ja sama summa võrra vähendatakse elluviija personalikulu eelarvet ja sellega seonduvat kaudset kulu. Eelarve muutus on vajalik seoses planeeritava koolide esindajate õppereisiga, mille kulud katab elluviija. Toetatavate tegevuste eelarve ei muutu.

Tabel 1. Toetatavate tegevuste eelarve muutmine

	KOKKU	sh elluviija	sh partnerid
Tegevus 8.1	-5 865	-220 865	+215 000
sh otsene personalikulu	+39 100	+39 100	0
sh muud kulud	-44 965	-215 000 -44 965	+215 000
Tegevus 8.8	+5 217	+5 217	0
sh otsene personalikulu	-34 783	-34 783	0
sh muud kulud	+40 000	+40 000	0
Kaudsed kulud kõigilt otsestelt personalikuludelt kokku	+648	+648	0
sh tegevuse 8.1 kaudsed kulud	+5 865	+5 865	0
sh tegevuse 8.8 kaudsed kulud	-5 217	-5 217	0
Kokku	0	-215 000	+215 000

9. **Punkti 13.2.8** muudetakse seoses kutsehariduse rahastamise aluste ja põhimõtete muutumisega riigieelarvelistest vahenditest alates 01.01.2018, millest senini lähtuti toetatava tegevuse 8.6 rahastamisel. Toetuse andmisel seatud tingimused kohalduvad võetud kohustustele reeglina juba alustatud tegevusele selle tegemise lõpuni. ESF tegevuse PRÕM raames kinnitab Riikliku koolitustellimuse (RKT) komisjon kutseõppeasutuste ettepanekul täiendavad tasemeõppes töökohapõhise õppevormi koolituskohad. Õpingute nominaalaeg kestab kolmest kuust kuni 3,5 aastani. Seega on

RKT komisjon kinnitanud koolituskohad, millel nominaalne õppeaeg lõpeb peale 1. märtsi 2018.

1. jaanuarist 2018. aastast kehtivad kutsehariduses riigieelarvest rahastamisel uued tasemeõppe rahastuspõhimõtted. Senini kehtinud koolituskoha põhise rahastamise põhimõtted ei rahuldanud koolide vajadusi, sest olles seotud üksnes riikliku koolitustellimuse täitmisega ehk koolituskohtade arvuga polnud kujunev eelarve alati piisav kooli kasutuses olevate õppetöök vajalike õppebaaside haldamiseks või kooli arendustegevustesse panustamiseks. Samuti ei arvestanud rahastamine erinevate sihtrühmade vajadustega ja koolide õppekasvatustöö tulemustega. Koolide tulemuslikkust suunati küll läbi arengukavade ning juhtide programmi, kuid ebapiisav ressurss muutuste ellu kutsumiseks pärssis võimekust. Eeltoodust tulenevalt töötati koostöös erinevate osapooltega välja uus kutseõppe rahastamise mudel, mis vastab enam kujunenud koolivõrgu ja kutseõppe korraldamise vajadustele.

Uus rahastamismudel koosneb kolmest komponendist: kutseõppe läbiviimine, kutseõppe kättesaadavus ja kutseõppe tulemuslikkus. *Kutseõppe läbiviimise komponendi* kaudu rahastatakse kooli toimimise nõ baasteenuseid: õppekasvatustöö korraldamist, tugiteenuste osutamist ning kooli haldamist, arvestades õppe korraldamise erisustega koolis, töökohal ja vanglas. *Kutseõppe kättesaadavuse komponendi* kaudu rahastatakse hariduse abiteenuseid (koolitoit, -transport ja majutus), õppetootusi ja õpet kaudselt toetavaid teenuseid. *Kutseõppe tulemuslikkuse komponendi* kaudu rahastatakse riigile oluliste strateegiste eesmärkidega seotud tulemusnäitajate täitmist kutseõppe tasemeõpet korraldavates koolides.

Uus siseriiklik rahastusmudel ei vasta Vabariigi Valitususe määruse nr 143 „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ § 2 sätestatud kulu abikõlblikuks lugemise üldtingimustele. Et aga toetatavate tegevuste rahastuspõhimõtted oleksid selged ja arusaadavad, jätkatakse alates 1. märtsist 2018 tegevuse 8.6 rahastamist lisas 3 sätestatud standardiseeritud ühikuhindade alusel.

Seoses sellega töötati välja struktuuritoetusest tasemeõppe rahastamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punkti b ja lõike 5 alusel standardiseeritud ühikuhinnad, mille suuruse alusena on kasutatud Euroopa Komisjoni poolt Eurostati andmete alusel liikmesriikide põhiselt välja arvatud ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1304/2013 artikli 14 lõike 1 alusel välja antud Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2017/2016 sätestatud kutseõppe ühikuhindu.

Üleminekusäte on seatud õigusteoorias tunnustatud põhimõtte alusel, et kui viidatud sätet sisaldav õigusakt peaks tühistatama, kuid viitav akt jääb muutmata, siis kehtivad viidatud sätted viitava sätte kehtejõu mõjul edasi ning kuuluvad selle sätte sisuna kohaldamisele, hoolimata sellest, et viidatud õigusakt või selle osa on tühistatud (Riigikohtu 21. jaanuari 2004.a kohtuasi nr 3-4-1-7-03 p 34). Sellest põhimõttest tulenevalt jätkus kuni 28.02.2018 toetuse andmine varasemalt kehtinud rahastuspõhimõtte alusel.

Kehtestatavate toetuse keskmine on samas suurusjärgus, mis seni kehtinud ühikuhind ning sellega seoses tegevuse eelarve ei muutu.

10. **Punktidele 13.2.10 ja 13.2.11** lisatakse kehtivusaeg, kuna alates 1. märtsist 2018 sisaldavad need kulud kutsehariduse tasemeõppe ühikuhinnas (lisa 3).

2.2 Käskkirjale lisatakse uus **lisa 3** „Kutseõppe töökohapõhise õppe õppekulude standardiseeritud ühikuhinnad ja nende alusel toetuse maksmise põhimõtted toetatavas tegevuses 8.6 „Täiendavate töökohapõhise õppe õppekohtade loomine““

1. **punktis 1** tuuakse välja olulisemad mõisted.
2. **punktis 2** tuuakse võrdlusena välja EK delegeeritud määruses (EL) 2017/2016 kehtestatud ühikuhind Eesti kutsehariduse tasemetega. Liigitamise aluseks on ISCED 2011 „Operational Manual. Guidelines for classifying national education programmes and related qualifications“.¹

Tabel 2: haridustasemete võrdlus

Haridustase ISCEDi järgi	Haridustase	Õppetase, lähtuvalt kutseharidusstandardist.
25 – põhihariduse tasemel õpe.	<i>Lower secondary education - vocational ED25</i> (Põhihariduse ülemine aste – kutseõpe ED25)	Kutseharidusstandardist lähtuvalt vastavad ISCED 25 tasemele: <ul style="list-style-type: none"> • Teise taseme kutseõpe • Kolmanda taseme kutseõpe Mõlemal tasemel õpingute alustamisel ei ole nõutav põhihariduse olemasolu. Õpe lõppeb kooli või kutseksamiga. Teise taseme kutseõppe õpilane võib omandada põhiharidust üldises korras, samal ajal õpingutega kutseõppes või pärast lõpetamist.
35 – keskhariduse tasemel õpe	<i>Upper secondary education - vocational ED35</i> (Keskharidus – kutseõpe ED35)	Kutseharidusstandardist lähtuvalt vastavad ISCED 35 tasemele: <ul style="list-style-type: none"> • Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe) • Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe • Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe Neljanda taseme esmaõppes õpingute alustamise tingimus on põhihariduse olemasolu. Kutsekeskharidusõppes võivad õpinguid alustada ka vähemalt 22-aastased põhihariduseta isikud,

¹ International Standard Classification of Education Fields of Education and Training
<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>

		kellel on põhiharidusele vastavad kompetentsid. Neljanda taseme jätkuõppes õpingute alustamise tingimus on vähemalt 4. kvalifikatsioonitaseme kutse või vastavate kompetentside ja põhihariduse olemasolu.
45 – keskhariduse järgne õpe, mitte kõrgharidus	<i>Post-secondary non-tertiary education - vocational ED45</i> (Kutseõppe keskhariduse baasil – kutseõppe ED45)	Kutseharidusstandardist lähtuvalt vastavad ISCED 45 tasemele: <ul style="list-style-type: none"> • Viienda taseme kutseõppe esmaõpe • Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe Viienda taseme esmaõppes õpingute alustamise tingimus on keskhariduse olemasolu. Viienda taseme jätkuõppes õpingute alustamise tingimus on vähemalt 4. või 5. kvalifikatsioonitaseme kutse või vastavate kompetentside ja keskhariduse olemasolu.

Tabeli viimases veerus on toodud välja Eurostatis andmetel EL delegeeritud määruses sätestatud vastavate õppetasetele kehtestatud ühikuhinnad,

- Punktis 3** defineeritakse ühikuhind, mis on tasemeõppes õppija kulu ühel õppeaastal
- Punktis 4** diferentseeritakse ühikuhind ja kehtestatakse õppekavarühmadele koefitsendid. Diferentseerimine on vajalik kuna erinevates õppekavarühmades on erinevad õpperühmade suurused (näiteks muusika ja kunsti erialadel on rohkem individuaalõpet ning raamatupidamises ja finantsarvestuses on suuremad õpperühmad), osad õppekavad eeldavad enam ruumi ja õppetöoks vajalikke materjale (näiteks koka õppes on vaja tooraineid, muusikaerialadel selline vajadus puudub). Diferentseerimise aluseks on võetud Vabariigi Valitsuse 20.02.2014 määruse nr 28 „Kutseõppe rahastamise põhimõtted ja komponendid ning nende rakendamise tingimused ja kord“ (kehtiv kuni 31.12.2017) lisas „Kutseõppe õppekavarühmade, põhikoolis ja gümnaasiumis toimuva kutseõppe ning hariduslike erivajadustega õpilaste õppe rahastamise koefitsiendid“ toodud koefitsiendid². Nimetatud määruses kehtestatud koefitsendid töötas välja Haridus- ja Teaduministeeriumi juures tegutsenud töörühm, kuhu kuulusid kutseõppeasutuste esindajad, Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu esindajad ja teised kutseharidusega seotud huvipooled. Koefitsientide väljatöötamisel on arvestatud Soome kogemust, õppe korraldamiseks vajalike pindade vajadust ja tegelikke kutseõppeasutuste kulusid. Koefitsientide kehtestamisel arvestati järgmiste komponentidega: õpperühma suurus (individuaalõpe, õpe suurtes rühmades), õppe korraldamiseks vajalikku pinda, õppevahendite ja materjalide vajadus,

Kuna rahastamismääruses kehtestatud koefitsiendid on vahemikus 4 kuni 1, siis käesoleva käskkirja raames korrigeeritakse koefitsiente – aluseks võetakse, et koefitsient 2,4 (ja kõrgem) on korrigeeritult 1 (maksimaalne ühikuhind) ning alla 2,4

² https://www.riigiteataja.ee/aktiilisa/1280/2201/7005/VV_28m_lisa.pdf#

koefitsiendid proportsionaalselt väiksemad (korrigeeritud koefitsient võrdub koefitsient jagatud 2,4). Näiteks, kui rahastusmääruses on koefitsient 1,5, siis korrigeeritud koefitsient on $1,5/2,4=0,63$. Lähtuvalt õppekavarühma eripärast on ühikuhinnad diferentseeritud õppekavarühmade kaupa järgmise korrigeeritud koefitsientidega:

Õppekavarühm	Koefitsient lähtuvalt määrusest	korrigeeritud koefitsient
0211 Audiovisuaalsed tehnikad ja meedia tootmine	2,6	1
0214 Käsitöö	2,6	1
0215 Muusika ja esituskunstid	4	1
0411 Majandusarvestus ja maksundus	1	0,42
0412 Rahandus, pangandus, ja kindlustus	1	0,42
0413 Juhtimine ja haldus	1	0,42
0414 Turundus ja reklaam	1	0,42
0415 Sekretäri- ja kontoritöö	1	0,42
0416 Hulgi- ja jaekaubandus	1	0,42
0417 Töösused	1	0,42
0522 Looduskeskkond ja elusloodus	1,4	0,58
0611 Arvutikasutus	1,1	0,46
0612 Andmebaaside ja võrgu disain ning haldus	1,1	0,46
0613 Tarkvara ja rakenduste arendus ning analüüs	1,1	0,46
0711 Keemiatehnoloogia ja -protsessid	1,3	0,54
0713 Elektrienergia ja energeetika	1,5	0,63
0714 Elektroonika ja automaatika	1,5	0,63
0715 Mehaanika ja metallitöö	1,5	0,63
0716 Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika	1,5	0,63
0721 Toiduainete töötlemine	1,5	0,63
0722 Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast ja puit)	1,5	0,63
0723 Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine	1,3	0,54
0724 Kaevandamine ja rikastamine	1,5	0,63
0731 Arhitektuur ja linnaplaneerimine	1,5	0,63
0732 Ehitus ja tsiviilrajatised	1,5	0,63
0811 Põllundus ja loomakasvatus	2	0,83
0812 Aiandus	1,8	0,75
0821 Metsandus	2,5	1
0831 Kalandus	1,8	0,75
0841 Veterinaaria	1,8	0,75
0914 Meditsiinidiagnostika- ja ravitehnoloogia	1,4	0,58
0915 Teraapia ja taastusravi	1,4	0,58
0921 Eakate ja puudega täiskasvanute hooldamine	1,4	0,58
0922 Lastehoid ja teenused noortele	1,4	0,58
0923 Sotsiaaltöö ja nõustamine	1,4	0,58
1011 Koduteenindus	1,2	0,5
1012 Juuksuritöö ja iluteenindus	1,2	0,5

1013 Majutamine ja toitlustamine	1,2	0,5
1015 Reisimine, turism ja vaba aja veetmine	1,2	0,5
1041 Transporditeenused	1,1	0,46

5. **Punktis 5** tuuakse välja hüvitatava koolituskulu arvutuskäik. Lähtuvalt õppekava õppetasemest ja õppekavarühmast on näiteks neljanda taseme õppekaval Müüja-Klienditeenindaja (Hulgi- ja jaekaubanude õppekavarühm) ühikuhind $4017 \cdot 0,42 = 1687,14$ eurot. Tasemeõppe õppekavad on registreeritud Eesti Hariduse Infosüsteemis EHIS, kus need on liigitatud lähtuvalt õppetasememest ja õppekavarühmast.
6. **Punktis 6** tuuakse välja, kui pikalt õpet rahastatakse ja rahastuse erisused. Õppe kulud kaetakse nominaalse õppeaja jooksul. Nominaalne õppeaeg aastates leitakse õppekava tegelik maht EKAPites jagatud 60. Näiteks kui õppekava maht on 45 EKAPit, siis õppe nominaalne õppeaeg on $45/60 = 0,75$ aastat (so 9 kuud). Kui õppekava maht on 90 EKAPit, siis õppe nominaalne õppepikkus on $90/60 = 1,5$ aastat (so 18 kuud).
7. **Punktis 7** tuuakse välja ühikuhinnas sisalduvad kulud.
8. **Punktis 9** kirjeldatakse toetuse andmise alused. Toetuse andmise aluseks on Haridus- ja teadusministri käskkirjaga moodustatud riikliku koolitustellimuse komisjoni otsus tasemeõppe (töökohapõhine õppevorm) koolituskohtade kinnitamiseks ESF tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ raames.
9. **Punktis 10** kirjeldatakse toetuse väljamaksmise meetodika. Õppes osalejate osalemist kontrollitakse tegevust tõendavate dokumentide alusel iga kuu. Kontrolli aluseks on Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) väljavõtte 16. kuupäeva seisuga. Õppeasutustel on kohustus õppijate andmeid EHISes iga kuu 15. kuupäevaks kaasajastada. PRÕMist rahastavatel õppijatel on EHISes rahastusallikaks: ESF töökohapõhine õpe ja õppevormiks: töökohapõhine õpe Iga kuu leitakse õppekaval täidetud koolituskohtade arv ja korrutatakse ühikuhinnaga. Näiteks, koolil on töökohapõhises õppes transporditeenuste õppekavarühmas (Logistika õppekava, maht 60 EKAPit, viienda taseme kutseõppe esmaõpe) 24 õppijat töökohapõhises õppes, siis hüvitatav koolituskulu aastas on $4022 \cdot 0,46 = 1850,12$ ja igakuiselt väljamakstav summa on $24 \cdot 4022 \cdot 0,46 \cdot 1/12 = 3700,24$ eurot. Kui kaks õpilast langeb välja, siis $22 \cdot 4022 \cdot 0,46 \cdot 1/12 = 3391,89$ eurot. Õpet rahastatakse nominaalse õppeaja jooksul. Eelpool toodud logistika õppekava näitel rahastatakse õpet 12 kuud.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele. Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 STS ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

4. Tegevuse mõjud. Tegevuse mõju kirjeldamisel läbivatele teemadele on lähtutud Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2014. a korraldusest nr 557 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja kinnitamine“.

Käskkirja rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud vastavalt Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale 2014-2020.

5. Käskkirja jõustumine. Käskkirja jõustub tagasiulatuvalt 1. märtsist 2018 .

6. Eelnõu kooskõlastamine. Eelnõu on kooskõlastanud Rahandusministeerium, Kultuuriministeerium ja Siseministeerium ning vakimisi kooskõlastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Sotsiaalministeerium. Arvamuse esitasid SA Innove ja Eesti Tööstus- ja Kaubanduskeskuse Keskliit.